

9.4.2018

**Kaupunginmuseon lausunto Länsi-Herttoniemen asemakaavanmuutos-
hankkeesta (päivitetty osallistumis- ja arviointisuunnitelma)
1131-01/18**

HEL 2013-014930 T 10 03 03

Kaupunginmuseo arvioi kaavahanketta kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja lausuu pyydettyä seuraavaa.

Lausuntoa on pyydetty osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta, joka korvaa aiemman 16.12.2013 päivätyn suunnitelman. Asemakaavan tavoitteena on löytää paikkoja Länsi-Herttoniemen kaupunkikuvaan sopivalle täydennysrakentamiselle ympäristöönsä, kaupunkikuvaan ja reitistöihin sovittaen. Uusien asuintalojen rakentamisaikoina tutkitaan viheralueiden reunoja ja tontin haltijoiden niin halutessa myös osittain tontteja. Tavoitteena on myös ajantasaistaa alueen vanhentuneet asemakaavat vastaamaan nykytilannetta ja -tavoitteita. Samalla tutkitaan olemassa olevien rakennusten ja puistojen suojelemista. Uudisrakennusten vaatimien pysäköintipaikkojen sijoittelua tutkitaan niin ikään.

Kaupunginmuseon kannanotto:

Kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokas Länsi-Herttoniemi on hyvin säilynyt, viihtyisä 1950-luvulla syntynyt asuinalue. Sillä on laajempaa merkitystä osana suomalaisen modernin arkkitehtuurin historiaa. Rakennetun ympäristön arvot perustuvat aikakauden ihanteita noudattavaan suunnitteluun, inhimilliseen mittakaavaan, kiinnostavasti vaihtelevaan rakennustyyppien kirjoon sekä luonnon arvojen huomioon ottamiseen.

Uudenmaan maakunnallisessa inventoinnissa Herttoniemen asuntoalue on arvotettu maakunnallisesti arvokkaaksi alueeksi. Yleiskaava 2002:ssa Länsi-Herttoniemi on kerros- ja pientalovaltaista aluetta. Länsi-Herttoniemen virkistysalueet on merkitty kaupunkipuistoksi. Länsi-Herttoniemi on kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittävää aluetta. Herttoniemen pientaloalue kuuluu valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin (RKY-2009). Se on myös asemakaavassa (1996) suojeltu. Suojelun perusteena on kulttuurihistoriallisesti arvokas sodan jälkeistä omakotirakentamista edustava ympäristö. Alueella on AO/s ja VP/s määräyksiä.

9.4.2018

Uuden yleiskaavan teemakartassa ”Kulttuuriympäristöt” suunnittelualue on merkitty Helsingin kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittäväksi alueeksi. Yleiskaavaan liittyvässä selvityksessä ”Kaupungin muutos ja kulttuuriympäristöt”, esikaupunkien kerrostaloaluiden herkkyytarkastelussa Länsi-Herttoniemi on luokiteltu luokkaan 1+: ”Alue on RKY 2009- /maakuntainventointikohde, merkitys osana suomalaisen modernin arkkitehtuurin historiaa. Alue on herkkä muutoksille. Lisärakentaminen mahdollista poikkeustapauksissa.”

Länsi- Herttoniemi edustaa suomalaisen 1950-luvun asuntoarkkitehtuurin parhaimmistoa. Alueen arkkitehtuuri on säilyttänyt ominaispiirteensä ja arvonsa yhteiskunnan muutoksissa. Länsi-Herttoniemen kalliot laaksoineen ovat lähiluontoa, jonka maisemalliset ja virkistysarvot ovat merkittäviä ja nykyään korostuvat entistä enemmän. Yksi alueelle ominainen piirre onkin, että luonto virtaa vapaasti kaupunkirakenteen sisälle. Rakennusten sijoittelu ja katuverkko on toteutettu luonnon muodot huomioon ottaen. Alue on rakennettu väljästi, mikä osaltaan tekee siitä viihtyisän ja laadukkaan asuinympäristön. Länsi Herttoniemen asemakaavat 1940- ja 50-luvuilta mahdollistivat vaihtelevan rakennuskannan suunnittelun alueelle. Alueen ensimmäisen asemakaavan laati asemakaava-arkkitehti Birger Brunila, joka oli tunnettu erityisesti asutosuunnittelijana ja puutarhakaupunki-ideologina. Alueen rakennuskanta on vaihtelevaa ja perustuu erityyppisten rakennusten alueelliseen ryhmitelyyn maaston muodot huomioon ottaen: nelikerroksiset asuinkerrostalot, pistetalot ja lamellitalot, kaksikerroksiset pientalot, yksikerroksiset omakoti- ja rivitalot ovat asettuneet omille osa-alueilleen. Puistot ja pihat limittyivät toisiinsa. Laajempi yhtenäinen puistokaistale erotti alun perin asuinalueen Helsinki-Porvoo maantiestä. Länsipuolen alueet varattiin suurta rantapuistoa varten. Vehreys ja luonnonläheisyys ovat edelleenkin alueen vahvuuksia. Mäntyryhmät ja yksittäiset mäntypuut ovat alueelle tyypillinen piirre. Kaarevat kadut myötäilevät maastonmuotoja. Kallioiden korkeimmilla lakialueilla on rakentamattomia puistoalueita. Kalliot ovat merkittäviä virkistys- ja viheralueita. Ne tarjoavat avaria näköalapaikkoja, samalla ne usein toimivat välitiloina, jotka erottavat arkkitehtonisesti erilaiset rakennukset toisistaan omiksi ryhmiin. Viheralueisiin liittyvät kävelypolut, joilla on vakiintunut merkitys maisemassa ja kulkureitteinä.

Länsi-Herttoniemen luonteenomainen kaupunkirakenne ja rakennuksia ympäröivä vehreys ja väljyys ovat säilytettäviä arvoja, joihin mahdollinen täydennysrakentaminen on sovitettava. Alue on suurelta osin herkkää kalliomaastoa, joka pitää ottaa suunnittelussa erityisesti huomioon. Kaupunginmuseo korostaa, että mahdollisen täydennysrakentamisen tulee olla alueen arvoja kunnioittavaa ja paikkaansa räätälöityä. Mah-

9.4.2018

dollisten täydennysrakentamispaiikkojen tulee olla sellaisia, etteivät alueen maisemalliset ja kulttuurihistorialliset arvot heikkene. Suunnittelulla tulee luoda luonteva jatkumo 1950-luvun asuinalueen henkeä kunnioittaen.

Arkeologiset kohteet:

Kaava-alueella sijaitsee kaksi muinaismuistolain suojaamaa kiinteää muinaisjäännöstä. Siilitien metroaseman länsipuolella on 40-50 metrin pituinen tiepätkä, joka on ollut olemassa karttojen perusteella ainakin 1600-luvulta lähtien. Tämä alueen päätie johti Herttoniemen kartanolta Vartiokylänlahdelle Puotilaan. Vasta Porvoon tien (=Itäväylä) rakentaminen 1930-luvulla muutti tilanteen, sillä se kulki osittain samansuuntaisesti leikaten vanhaa tietä. Tien merkitys vähentyi Siilitien alueen rakennusvaiheessa 1950-luvulla. Vielä vuonna 1961 se on merkitty kärrytieksi. Mäenlaskijantien länsipuolella sijaitsee 1. maailmansodan aikaiseen Helsingin maalinnoitukseen kuuluva luola. Tänne johtaa Mäenlaskijantien päästä ulkoilutie, joka on todennäköisesti 1. maailmansodan aikainen vanha tielinja. Luolan ympäristössä sijaitsee lisäksi rakennusten kivijalkoja/ kuopanteita, jotka vaativat inventointia ennen kuin niiden arvo voidaan määritellä. Edellä mainitut arkeologiset kohteet tulee ottaa asemakaavan muutoksessa huomioon ja varustaa asiaankuuluvien suojelumerkinnöin.

Kaupunginmuseon näkemyksen mukaan Länsi-Herttoniemen asemakaavat ovat rakennussuojelun ja kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta vanhentuneita, pientaloalueen asemakaavaa lukuun ottamatta. Ylemmissä kaavatasoissa alueen kulttuurihistorialliset, rakennustaiteelliset ja maisemalliset arvot on tuotu vahvasti esiin. Asemakaavan muutoksessa nämä jo todetut arvot tulee ottaa huomioon.

Kaupunginmuseo pitää tärkeänä, että taustaselvitykset maiseman ominaispiirteistä ja rakennuskulttuurista ohjaavat kaavoitustyötä. Myös arkeologiset kohteet tulee ottaa asemakaavan muutoksessa huomioon ja varustaa asiaankuuluvien suojelumerkinnöin.

Lisätiedot

Sari Saresto, kulttuuriympäristöpäällikkö, puhelin: +358 9 503756846
sari.saresto(a)hel.fi

Sari Saresto
kulttuuriympäristöpäällikkö

Tiedoksi

Postiosoite
PL 17401
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

Käyntiosoite
Aleksanterinkatu 16
Helsinki 17

Puhelin
+358 9 310 36488
Faksi

Y-tunnus
Tilinro
Alv.nro

Helsingin kaupunki

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kulttuuripalvelukokonaisuus
Kaupunginmuseo
Kulttuuriperintöyksikkö
Kulttuuriympäristötiimi,
kulttuuriympäristöpäällikkö

Lausunto

4 (4)

9.4.2018

Museovirasto, kulttuuriympäristön suojelu
Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Postiosoite

PL 17401
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

Käyntiosoite

Aleksanterinkatu 16
Helsinki 17

Puhelin

+358 9 310 36488

Faksi**Y-tunnus****Tilinro****Alv.nro**